

Substantia in *Categoriis* Aristotelis

Kiioakius AKAI

1. Definitio Ambigua Substantiae

His considerationibus praemissis de inhaerente et praedicatione in praecedentibus tractatibus¹, videndum est de substantia. Aristoteles explicat de substantia, dicens quod; "Substantia autem quae proprie et principaliter et maxime dicitur, est quae neque de subiecto dicitur, neque in subiecto est, ut aliquis homo, vel aliquis equus"². Haec substantia, quae hic dicitur, est substantia prima et congruet quarto modo divisionis entium quae spectabatur antea³. Notandum autem est quod, in hac explicatione, id quod quid est substantia, non positive explicatur, sed sic negative ut "neque de subiecto dicitur, neque in subiecto est". Haec explicatio negativa videtur patefacere nihil. Hic autem monstrando tantum quod substantia prima, quae dicitur in hoc loco, explicatur in comparando cum substantia secunda, quae explicatur in sequente loco⁴; d hoc quod substantia melius intelligeretur, videndum est quod quid dicit Aristoteles de substantia in alio loco, sicut libris *Metaphysicorum* V, et VII.

(i) Substantia quae explicatur in libro *Metaphysicorum* V, cap.8

Et in hoc loco, substantia quidem explicatur multipliciter, sed harum multarum explicationum haec est advertenda sic;

Accidit itaque secundum duos modos substantiam dici: subiectum ultimum, quod non adhuc de alio dicitur: et quodcumque hoc aliquid ens, et separabile fuerit. Tale vero uniuscuiusque forma et species⁵.

Secundum hoc locum, primo subiectum ultimum dicitur substantia, quae non de alio dicitur. Haec videtur esse substantia prima quae significat hoc aliquid, idest particulare. Secundo autem forma et species dicuntur substantiae, quae possunt esse separabiles ab particularibus. Haec videntur esse substantiae secundae. Hic notandum est quod, secundum Aristotelem, forma ipsa fuerit hoc aliquid ens et separabilis ab particulali, et similiter de specie ipsa. Et quod, in primo modo, "subiectum ultimum" potest accipi dupliciter: Primo enim hoc est subiectum ultimum in praedicatione, igitur haec substantia non potest praedicatum esse. Secundo autem hoc est subiectum ultimum in relatione inter substratum et accidens, igitur haec substantia est substratum ultimum in quo omne accidens est.

Ex quo dici potest primo quod circa substantiam invenitur distinctio inter substantiam primam et secundam, et secundo quod Aristoteles intuetur formam ipsam et speciem ipsam ut hoc aliquid ens et separabile ab particulari. Quando ille dicit "quodcumque hoc aliquid ens", hoc videtur congruere ad hoc quod "Omnis autem

¹Akai, 2011 et 2012.

²*Cat.* 2a 11-14.

³Akai, 2012, Inhaerens in *Categoriis* Aristotelis, sectio 3, Divisio entium in quattuor genera.

⁴*Cat.* 2a14sqq.

⁵*Metaph.* 1017b23-26.

substantia videtur hoc aliquid significare....."⁶
Generaliter autem hoc videtur dici quod substantia prima significat hoc aliquid et secunda quale quid⁷. Quomodo autem hae duae expressiones "substantia secunda significat quale quid" et "(substantia secunda) hoc aliquid ens, et separabile fuerit", se habent? Haec quaestio est linquenda sequenti argumento.

(ii) Substantia quae explicatur in libro *Metaphysicorum* VII, cap.3

In hoc loco, substantia explicatur aliter ac prius, sic;

Dicitur autem substantia, et si non multiplicius, de quattuor maxime. Etenim quod quid erst esse, et universale, et genus, videtur substantia cuiusque esse. Et quartum horum, speciem. Subiectum vero est de quo alia dicuntur, et illud ipsum non adhuc de alio⁸.

Secundum distinctionem inter substantiam primam et secundam, "universale" et "genus" videntur esse substantiae secundae. Deinde "quod quid erst esse(to ti en einai)" est essentia quae determinat quid est. Quamvis hoc esset substantia prima, si hoc significat hoc aliquid quod esset hic et nunc, hoc generaliter significat sic substantiam secundam ut "hominem" vel "equum" etc.. Circa autem subiectum, Aristoteles insuper explicat, dicens quod;

Maxime namque videtur esse substantia subiectum primum. Tale vero modo quodam materia dicitur; et alio modo, forma; tertio modo ex his. Dico autem materiam quidem aere; formam autem figuram speciei; quod autem ex his statuam totam⁹.

Horum modorum tertio, usitate videtur dici substantia, quae constat ex forma et materia, idest complexio(sunolon). Ea quae est complexio ex forma et materia, dicitur substantia, quando "omnis autem substantia videtur significat hoc aliquid" in *Categoriis*. Contra hoc, in libris *Metaphysicorum*, prioritas formae(eidous)

videtur multo instari, quia ille dicit quod; "Quare si species materia est prior et magis ens, et ipso quod ex utrisque erit propter eandem rationem"¹⁰. In libro *Metaphysicorum* VII, cap.4, notandum est quod Aristoteles dividit duos aspectus in logicum et ontologicum, dicens quod, primo, "At primo dicemus quaedam de eo logice, quod est quod quid erst esse unumquodque, quod dicitur secundum se"¹¹, postea, ".....non tamen magis quam quomodo habet"¹². In quo ontologico aspectu, Aristoteles dicit quod "Ens autem hoc quidem hoc aliquid, aliud vero quantitatem, aliud qualitatem significat"¹³. In relatione cum *Categoriis* dicendo, "ens quod significat hoc aliquid" videtur congruere substantiae, et "aliud quod quantitatem significat", et "aliud quod qualitatem significat" categoriis aliis a substantia.

Viso quae explicantur ut substantiae in libris *Metaphysicorum*, videndum est quomodo explicetur substantia in *Categoriis*.

(iii) Substantia quae ponitur in *Categoriis*

In *Categoriis* Aristoteles dividit substantiam in substantiam primam et secundam. Harum substantiarum de prima dicebatur prius¹⁴, de secunda autem Aristoteles dicit quod; "Secundae autem substantiae dicuntur species, in quibus illae quae principaliter substantiae dicuntur, insunt..... Secundae ergo substantiae hae dicuntur, ut est homo atque animal"¹⁵. Prima autem substantia explicatur per duas negationes: "neque de subiecto dici", et "neque in subiecto esse". In relatione cum substantia prima, substantia secunda explicatur. Haec autem explicatio videtur imperfecta esse, quia haec explicatur per duas negationes et hoc facit hanc imperfectam. Ad hoc quod sua intentio esset clara, Aristoteles addit sex proprietates substantiae. (Hae proprietates singulariter dicuntur in sequente argumento) Si hic

⁶Cat. 3b10.

⁷Cat. 3b10-23.

⁸Metaph. 1028b33-1029a1.

⁹Metaph. 1029a1-5.

¹⁰Metaph. 1029a5-7.

¹¹Metaph. 1029b13-14.

¹²Metaph. 1030a28.

¹³Metaph. 1030b11-12.

¹⁴Cat. 2a11-14.

¹⁵Cat. 2a14-19.

hae proprietates breviter describuntur, prima est quod; "Commune est autem omni substantiae in subiecto non esse"¹⁶. Secunda autem est quod; "Inest autem substantiis et differentiis ex his omnia univoce praedicari"¹⁷. Tertia est quod; "Omnia autem substantia videtur hoc aliquid significare"¹⁸. Quarta autem est quod; "Inest autem substantiis etiam nihil ipsis esse contrarium"¹⁹. Quinta est quod; "videtur autem substantia non suscipere magis et minus"²⁰. Sexta autem est quod; "Maxime vero substantiae proprium esse videtur, cum unum et idem numero sit, contrariorum susceptibilem esse"²¹. Ex quo patet quod, praeter secundam vel tertiam proprietatem, substantia, quae hic tractatur, est res ipsa quae est complexio ex forma et materia.

Sed notandum est quod Aristoteles utitur hoc voce "substantia" multipliciter. Quia, secundum litteram in libro De Interpretatione, ille videtur facere distinctionem inter vocem et passionem animae. Secundum Aristotelem,

Sunt ergo ea quae sunt in voce earum quae sunt in anima passionum notae, et ea quae scribuntur eorum quae sunt in voce. Quorum autem hae primo notae sunt eadem omnibus passiones animae sunt, et quorum hae similitudines sunt, res eadem²².

Quando igitur ille dicit quod "Substantia significat hoc aliquid", hoc vocabulum "substantia" videtur esse signum vel symbolum "huius alicuius", quod est res ipsa existens extra animam. Quando autem ille dicit quod, verbi gratia, "Videtur autem substantia non suscipere magis et minus", hoc "substantia" est res ipsa existens. Hoc etiam vocabulum potest dici uti ut conceptu, sive passione animae. Intentio autem Aristotelis videtur esse intueri hoc aliquid, quod est res ipsa exis-

¹⁶ *Cat.* 3a7-8.

¹⁷ *Cat.* 3a33-34.

¹⁸ *Cat.* 3b10.

¹⁹ *Cat.* 3b24-25.

²⁰ *Cat.* 3b33-34.

²¹ *Cat.* 4a10-11.

²² *De int.* 16a3-8. De differentia inter signum(semba) et symbolum(sumbolon), 藤澤令夫, 「言葉」(「イデアと世界」), pp. 17-22.

tens extra animam, ut substantiam primam, utens simul aspectu logico, idest circa praedicationem, simul aspectu ontologico, idest circa inhaerens.

Comparando aspectum in *Categoriis* cum aspectu in libris *Metaphysicorum*, secundum distinctionem inter rem ipsam et nomen et conceptum, in libris *Metaphysicorum*, quamvis consideret aspectum logicum²³, Ille generaliter videtur tractare rem ipsam, sive, maxime puram formam secundum aspectum ontologicum²⁴.

2. Prioritas Substantiae Primae

Ex consideratione in praecedente sectione videtur probari quod ea quae principaliter dicitur substantia est complexio ex forma et materia, et ens ut aliquid subiectum, sicut Aristoteles dicit quod; "Alia autem omnia aut de subiectis dicuntur principalibus substantiis, aut in subiectis eisdem sunt"²⁵. Haec autem substantia principalis sive substantia prima est substantia particularis in divisione entium²⁶. Deinde speculandum est quomodo se habent substantia prima et secunda, sive substantia et inhaerentia, secundum aspectum praedicationis et secundum aspectum relationis inter substratum et accidens.

(i) Prioritas substantiae primae super substantiam secundam

Consciens uni seriei, idest "particulare-species-genus", Aristoteles videtur opponere substantiam primam ad substantiam secundam, secundum aspectum praedicationis. Ille dicit iterum atque iterum quod; "Alia autem omnia aut de subiectis dicuntur principalibus substantiis, aut in subiectis eisdem sunt"²⁷. In hoc loco, "alia omnia" videntur significare alia omnia a substantiis principalibus, idest substantiis primis. Et ea, quae "in substantis eisdem sunt", sunt accidentia seu inhaerentia. Igitur ea, quae "de subiectis dicuntur

²³ *Metaph.* 1029b13, 1030a27-28, cf. Décarie, p. 142, n. 4.

²⁴ *Metaph.* 1029b13, 1030a27-28.

²⁵ *Cat.* 2a34-35.

²⁶ *Cat.* 1a20-b9.

²⁷ *Cat.* 2a34-35. cf. 2b3-5, 2b6, 6a, 6b, 2b15-17.

principalibus substantiis", sunt praesertim substantiae secundae, quae sunt species vel genera.

Ex quo dici potest quod substantia secunda dicitur saltem secundum aspectum praedicationis, sed non existentiae. Aristoteles enim dicit et in libro *Metaphysicorum* V, cap.8, quod;

Accidit itaque secundum duos modos substantiam dici: subiectum ultimum, quod non adhuc de alio dicitur: et quodcumque hoc aliquid ens, et separabile fuerit. Tale vero uniuscuiusque forma et species²⁸.

In hoc loco, "subiectum ultimum" videtur esse substantia prima quae opponitur substantiae secundae ut praedicato. Quodcumque hoc aliquid ens" autem, primo aspectu, videtur quidem esse substantia prima, sed "et quodcumque hoc aliquid ens, et separabile" videtur esse sic substantia secunda, ut aliqui conceptus. Dicit enim "uniuscuiusque formam et speciem". Aristoteles igitur videtur intendere substantiam primam esse ens realiter existens extra animam et substantiam secundam esse ens ut aliquem conceptum sive passionem animae. Substantia igitur secunda solum dicitur praedicari de substantia prima, non esse ens realiter existens extra animam. Si ea, quae sunt entia realiter existentia extra animam, sola dicuntur substantiae, in quantum de hoc, recte dicit Guillelmus de Ockham quod; "nulla secunda substantia est substantia"²⁹. "Substantia prima" quidem est nomen substantiae primae quae est ens realiter existens, sed haec potest esse subiectum ultimum de quo alia omnia, quae continent substantiam secundam et accidentia, praedicantur. In quantum de hoc Aristoteles videtur dare prioritatem substantiae primae super substantiam secundam.

(ii) Relatio inter substantiam primam et accidentia

²⁸ *Metaph.* 1017b23-26. Quamvis hic textus antea (nota 5) citatus erat, propter ejus gravitatem, hunc attulimus iterum.

²⁹ Guillelmus de Ockham, *Summa totius Logicae*, Pars I, cap. 42, p. 118, ll. 15-24, et Aristoteles ipse, in libro *Metaphysicorum* VII, cap. 16, dicit, "Quod quidem igitur, neque universaliter dictorum nihil substantia, nec est substantia, neque una ex substantiis, manifestum". (1041a3-5)

Substantia prima et secunda dicuntur solum secundum aspectum praedicationis, accidentia vero videntur dici praesertim in relatione inter subiectum et inhaerentia. Dicendo enim de inhaerente, ut albedine, idest colore, Aristoteles quidem dicit quod; ".....ut album, cum in subiecto sit in corpore, praedicatur de subiecto; dicitur enim corpus album"³⁰, sed ille videtur sumere quod inhaerens, ut color, pendet substantia, dicens quod; "Rursus color in corpore est, ergo et in aliquo corpore"³¹. Idest, color qui est accidens universale, inhaeret corpori, quod est substantia universalis, idest substantia secunda. Si autem solum ita est, hic color, ut accidens universale, non est ens realiter existens, sed ens in anima, idest conceptus sive passio animae. Color vero, qui est accidens particulare, inhaeret alicui corpori, quod est substantia prima. Si igitur color, ut ens realiter existens extra animam, esset, solum est color, qui inhaeret substantiae primae. In quantum de hoc, Aristoteles videtur dici quod; "Non existentibus ergo primis substantiis impossibile est esse aliquid aliorum"³². Quamvis autem color, ut accidens universale, sit aliquis conceptus, ut ens in anima, ille utitur hoc vocabulo, "color", large, dicens quod; "Omnis enim color est in corpore"³³. Color igitur potest accipi dupliciter, primo enim ens realiter existens, secundo autem aliquis conceptus sive passio animae. Haec duo vero pendunt substantiis primis vel directe vel indirecte.

3. Proprietates Substantiae

Postquam Aristoteles explicavit generaliter quid est substantia³⁴, ille commemorat sex proprietates substantiae ad hoc quod substantia intelligatur faciliter. Hae autem sex proprietates, quae explicabantur prius³⁵, videntur posse dividi saltem in duo genera; idest, primo, proprietates

³⁰ *Cat.* 2a31-32.

³¹ *Cat.* 2b1-2.

³² *Cat.* 2b6b-6c.

³³ *Cat.* 1a28.

³⁴ *Cat.* 2a11-3a6.

³⁵ Sectio 1, Definitio Ambigua Substantiae, (iii).

"substantiae" ut nominis vel conceptus, et secundo, proprietates substantiae ut substantiae ipsius, quae est ens realiter existens.

(i) Proprietates "substantiae" ut nominis vel conceptus

Sex proprietatum substantiae prima et secunda et tertia videntur esse proprietates "substantiae" ut nominis vel conceptus.

Prima autem proprietas substantiae est quod; "commune est omni substantiae in subiecto non esse"³⁶. Haec vero potest accipi dupliciter, primo enim "in subiecto non esse" significat realem independentatem substantiae primae, quae autem est proprietas substantiae ipsius, secundo autem haec significat realem independentatem substantiae secundae, ut nominis vel conceptus, ab substantia prima. Aristoteles enim dicit quod; "Etenim homo de subiecto aliquo homine dicitur, in subiecto autem nullo est, neque enim in aliquo homine homo est"³⁷. In hoc loco, "aliquis homo" est substantia prima et "homo" est substantia secunda.

Secunda autem proprietas est quod; "Inest autem substantiis et differentiis ex his omnia univoce praedicari"³⁸. Haec patenter est proprietas "substantiae" ut nominis.

Tertia autem proprietas est quod; "Omnis autem substantia videtur hoc aliquid(tode ti) significare"³⁹. In hoc loco, "substantia", quae significat substantiam ipsam ut "hoc aliquid" quod est res ipsa, est nomen vel conceptus substantiae ipsius. Igitur haec "substantia" est nomen vel conceptus substantiae primae et secundae. "Substantia prima" vero significat hoc aliquid quod est complexio ex forma et materia, "substantia secunda" autem significat "magis quale quid"⁴⁰, idest haec videtur significare non haecceitatem, sed quidditatem quae determinat essentiam rei seu quod quid erat esse. Et "substantia prima"

significat rem unam numero. "Substantia secunda" autem significare potest plura⁴¹. Quae sunt dicta de proprietatibus "substantiae" ut nominis vel conceptus.

(ii) Proprietates substantiae ipsius

Relinquaе autem tres proprietates videntur esse substantiae ipsius quae est ens realiter existens extra animam.

Quarta enim est quod; "Inest autem substantiis etiam nihil ipsis esse contrarium"⁴². Quinta autem est quod; "Videtur autem substantia non suscipere magis et minus"⁴³. Deinde sexta proprietas est quod; "Maxime vero substantiae proprium esse videtur, cum unum et idem numero sit, contrariorum susceptibilem esse"⁴⁴. In his locis, Aristoteles videtur velle ut substantia realiter existens sit aliquod substratum cui alia accidentia inhaerent. Idest haec substantia est non nomen vel conceptus substantiae ipsius, sed substantia ipsa realiter existens.

4. Conclusio

Ex his considerationibus in praecedentibus capitibus, videtur posse dici quod doctrina circa substantiam in *Categoriis* dependet maxime analyse de praedicatione. Substantia, quam Aristoteles maxime dicit in *Categoriis*, est substantia prima quae significat "hoc aliquid", idest substantia particularis. Haec autem substantia videtur componi ex materia et forma. Haec forma determinat "quid est" seu quidditatem rei ipsius. Haec generaliter videtur intelligi forma immans(eidos enulon). Formae autem Aristoteles videtur dare prioritatem in libris *Metaphysicorum*. Haec forma est separabilis(choriston). Contra hoc, in *Categoriis*, substantia quae determinat "quid est", videtur possibiliter esse rei ipsius nomen vel conceptus, idest ens rationis. Ita est maxime de substantia secunda. Primo aspectu, enim, "substantia" quidem videtur esse sola vox,

³⁶Cat. 3a7-8.

³⁷Cat. 3a10-14.

³⁸Cat. 3a33-34.

³⁹Cat. 3b10-11.

⁴⁰Cat. 3b15-16.

⁴¹Cat. 3b16-18.

⁴²Cat. 3b24-25.

⁴³Cat. 3b33-34.

⁴⁴Cat. 4a10-11.

sed "substantia" significat aliquid ens realiter existens, seu rem ipsam, secundum relationem significationis quae dicitur ab Aristotele in libro *De interpretatione*⁴⁵. Substantia vere subiectum ultimum est cui alia omnia accidentia inhaerent et de quo alia omnia, quae continent substantiam secundam, praedicari possunt. Quae sunt dicta de substantia prima.

Substantia secunda autem videtur non satis explicari. Et clara distinctio inter substantiam primam et secundam non invenitur in aliis libris a *Categoriis*. Substantia secunda praedicari potest de substantia prima, et est in nullo subiecto⁴⁶. Haec igitur videtur esse aliquod nomen vel aliquis conceptus. Aristoteles vero non clare commemorat ubi est substantia secunda. Si autem substantia secunda esset ens ut conceptus, haec videtur esse in anima. Quando igitur ille dicit substantiam secundam "in nullo subiecto esse"⁴⁷, hoc "subiectum" significat substantiam primam ut ens realiter existens extra animam, sed non subiectum quod continet animam.

Sed, et substantia prima potest esse ens ut conceptus. "Substantia prima" enim est nomen substantiae ipsius, de quo autem argumento Aristoteles non dicit. Substantia prima igitur potest esse tribus modis, primo enim, ens realiter existens extra animam, idest res ipsa, quod dicitur maxime "substantia", secundo deinde, nomen entis realiter existentis extra animam, idest subiectum ultimum in praedicatione, tertio autem, conceptus sive passio animae, de quibus Aristoteles videtur non commemorare. Substantia secunda etiam potest esse duobus modis, primo enim, conceptus sive passio animae, idest universale quod potest significare plura⁴⁸, secundo autem, nomen conceptus sive passionis animae, idest praedicata in praedicatione.

Quae sunt quidem patefacta in hoc tar-

tatu, sed aliquae quaestiones videntur relinctae esse, idest quomodo potest dici doctrina Aristotelis circa substantiam, secundum aspectum quattuor causarum, vel, secundum aspectum circa entia in potentia et in actu? Hae autem tractandae sunt in aliis tractatibus.

Bibliographia

- Ackrill, J. L., 1963. *Aristotle's Categories and De Interpretatione*, Trans. with Notes and Glossary, Oxford.
- Akai, K. (赤井清晃), 2011. Praedicatio in *Categoriis* Aristotelis, 『比較論理学研究』, 8, 1-6.
- Akai, K. (赤井清晃), 2012. Inhaerens in *Categoriis* Aristotelis, 『比較論理学研究』, 9, 1-8.
- Aristoteles (アリストテレス/田中美知太郎編), 1966. 『アリストテレス』(世界古典文学全集 16) 所収, 『カテゴリーアイ』(松永雄二訳), 『命題論』(水野有庸訳), (筑摩書房).
- Arita, J. (有田潤), 1966. 「オンとウーシアの論理」, 『フィロソフィア』, 51, 1-37.
- Boethius, A. M. T. S., 1860. in *Cat., Arist. libri quatuor*, Patrologia Latina, Vol. 64, Paris.
- Bonitz, H., 1870. *Index aristotelicus*, Berlin.
- Busse, A., 1887. *Ammonii In Arist. Cat.* Comm. in *Arist. Graeca*, IV-4, Berlin.
- Busse, A., 1887. *Porphyrii Isagoge et In Arist. Cat.* Comm. in *Arist. Graeca*, IV-1, Berlin.
- Capozzi, G., 1974. *Guidizio, prova e verità - I principi della scienza nell'analitica di Aristotele* -, Napoli.
- Cook, H. P., 1912. *Aristotle: The Categories; On Interpretation*, London-Cambridge(Mass.).
- Décarie, V., 1972. *L'objet de la Métaphysique selon Aristote*, Montreal-Paris.
- Duerlinger, J., 1969. "Predication and Inherence in Aristotle's *Categories*", *Phronesis*, XIV, 179-203.
- Fujisawa, N. (藤澤令夫), 1980. 「言葉」, 『アイデアと世界』所収, (岩波書店).
- Inoue, T. (井上忠), 1974. 「アリストテレスの「有」把握」, 「アリストテレスの言語空間」, 『根拠よりの挑戦』所収, (東大出版会).
- Inoue, T. (井上忠), 1980. 「アリストテレスの「存在」把握」, 「実体と内属性」, 「内属性」, 『哲学の現場』所収, (勁草書房).
- Jaeger, W., 1957. *Aristotelis Metaphysica*, Oxford.

⁴⁵ *De int.* 16a3-8.

⁴⁶ *Cat.* 1a20-22.

⁴⁷ *Cat.* 3a7-8, 9sqq.

⁴⁸ *Cat.* 3b17-18.

- Lloyd, G. E. R., 1968. *Aristotle: The Growth and Structure of his Thought*, Cambridge.
- Minio-Paluello, L., 1949. *Aristotelis Categoriae et liber De interpretatione*, Oxford.
- Ockham, Guillelmi de, 1974. *Summa totius Logicae*, Eds. Ph. Boehner, G. Gál, and S. F. Brown. *Opera Philosophica*, vol.I, St. Bonaventure, NY: Franciscan Institute.
- Owen, G. E. L., 1965. "Inherence", *Phronesis*, X, 97-105.
- Pesce, D., 1966. *Aristotele: Le Categorie*, Trad., introd. e comm. di D. Pesce, Padova.
- Rolfes, Th. E., 1920(1958). *Aristoteles: Kategorien, Lehre von Satz, (Porphyrius: Einleitung in die Kategorien)*, Leipzig.
- Ross, W. D., 1948. *Aristotle's Metaphysics*, A rev. text with introd. and comm., Oxford.
- Ross, W. D., 1949. *Aristotle's Prior and Posterior Analytics*, A rev. text with introd. and comm., Oxford.
- Ross, W. D., 1958. *Aristotelis Topica et Sophistici Elenchi*, Oxford.
- Ross, W. D. et L. Minio-Paluello, 1964. *Aristotelis Analytica Priora et Posteriora*, Oxford.
- Spiazzi, R. M., 1950. *S. Thomae Aquinatis, In XII libros Metaphysicorum Arist. Expositio*, cura et studio, Taurini-Romae.
- Waitz, T., 1844-6. *Organon Graece*, Voll. I-II, Lipsiae.

(AKAI, Kiyooki / Universitas
Hiroshimaensis[Philosophia])